Diarienummer: SN-2026/559

Huddinge

Yttrande till inriktningsärende 2027–2029

Socialnämnd

Innehållsförteckning

Sammanfattning **3**

Nämndspecifik omvärldsanalys **3**

Konsekvenser av nämndens ekonomiska ramar i inriktningsärendet **4**

Investeringar **4**

Plan för samhällsbyggnad och lokalförsörjning **5**

Ny modell för kommunövergripande målbedömning och sammanslagning av mål under ekologisk hållbarhet **5**

Eventuella förslag till ändrade taxor och avgifter **5**

Sammanfattning

Inriktningsärendet beskriver de ekonomiska förutsättningarna för planeringsperioden 2027–2029 och innehåller preliminär ekonomiplan för kommunen och kommunkoncernen, preliminära budgetramar för nämnder och preliminär investeringsplan för kommunkoncernen.

Huddinges socialtjänst fortsätter under planeringsperioden arbetet med att ställa om till den nya socialtjänstlagen, som innebär ett ökat fokus på lättillgängliga, förebyggande och kunskapsbaserade insatser. Under perioden kommer kommunen även behöva planera för den förändring gällande behandling vid skadligt bruk och beroende som träder i kraft 1 januari 2028, där ansvar ska flyttas från kommunerna till regionerna i enlighet med samsjuklighetsutredningens förslag.

I den preliminära budgettilldelningen för socialnämnden utökas ramen för 2027 med totalt 4,7 miljoner kronor jämfört med 2026. Denna budgettilldelning, som motsvarar en ökning på 0,9 procent, innefattar ökade medel för volymförändringar och löneökningar. Samtidigt minskas ramen till följd av sänkt personalomkostnadspålägg samt att medel för Rätt kurva[1] utgår. I budgeten finns även en reserv om 10 miljoner kronor.

Nämnden har arbetat för att minska volymerna av externa placeringar och trenden visar att den totala volymen för antal placeringar minskar. Trots detta ses inte motsvarande minskning i kostnaderna, vilket främst beror på att dygnspriset för placeringar har höjts. Arbetet fortsätter under planeringsperioden och med fortsatt omställningsarbete och bibehållen nedåtgående volymtrend bedömer nämnden att tilldelade medel i kombination med reserverade medel är tillräckliga.

Nämndspecifik omvärldsanalys

Kommunfullmäktige har beslutat att socialförvaltningen delas i två delar, vilket innebär att individ- och familjeomsorg samt funktionsstöd från och med den 1 september 2026 organiseras i en förvaltning och äldreomsorg i en annan. I inriktningsärendet för 2027–2029 yttrar sig socialnämnden över planeringsförutsättningarna för individ- och familjeomsorg, i enlighet med nämndens nuvarande ansvar.

Nya lagar och föreskrifter

Riksdagen har beslutat att ansvaret för behandling vid skadligt bruk och beroende ska flyttas från kommunerna till regionerna, i enlighet med samsjuklighetsutredningens förslag, med ikraftträdande 1 januari 2028. Huddinge behöver planera för en större organisatorisk förändring och omställning av personal och kompetens när socialtjänsten går från behandlingsutförare till en mer samordnande och långsiktigt stödjande aktör. Detta kräver strategisk planering och samarbete med regionen inför ett förändrat huvudmannaskap.

Huddinges socialtjänst fortsätter under planeringsperioden arbetet med att ställa om till den nya socialtjänstlagen, som innebär ett ökat fokus på lättillgängliga, förebyggande och kunskapsbaserade insatser. Statsbidrag har tilldelats för ändamålet och har inom individ- och familjeomsorgen bland annat använts till utbildning, utveckling av förändrade arbetssätt och samordning. Statsbidraget kommer enligt överenskommelse mellan staten och Sveriges kommuner och regioner fortsätta fördelas fram till och med 2028.

Nämnden gör bedömningen att introduktion av nya arbetssätt med ökad digitaliseringsgrad är nödvändiga för att kunna genomföra omställningen samt effektivisera verksamheten. För detta ändamål kan statsbidraget endast användas i begränsad utsträckning, då det främst får användas för personalkostnader.

Civil beredskap

Det säkerhetspolitiska läget i Europa och globalt har under de senaste åren förändrats avsevärt, samtidigt som klimatförändringarnas konsekvenser blir allt mer påtagliga. Krig, geopolitiska spänningar och sårbarheter i energi- och försörjningssystem, tillsammans med ökade risker för skyfall, översvämningar och värmeböljor,

[1] Rätt kurva är ett evidensbaserat brottsförebyggande program som syftar till att fånga upp barn mellan 8-15 år som riskerar att hamna i grov kriminalitet

ställer nya krav på kommunens förmåga att upprätthålla samhällsviktig verksamhet.

Från 1 januari 2027 väntas lagen *Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig* träda i kraft, vilket bland annat ställer krav på att kommuner ska kunna upprätthålla viktiga samhällsfunktioner under mycket ansträngda förhållande i minst två veckor med främst egna resurser. Mot denna bakgrund ser nämnden positivt på inriktningsärendets fleråriga förstärkning av centralt avsatta medel för civil beredskap.

Konsekvenser av nämndens ekonomiska ramar i inriktningsärendet

I den preliminära budgettilldelningen för socialnämnden utökas ramen för 2027 med totalt 4,7 miljoner kronor jämfört med 2026. Denna budgettilldelning, som motsvarar en ökning på 0,9 procent, innefattar ökade medel för volymförändringar och löneökningar. Samtidigt minskas ramen till följd av sänkt personalomkostnadspålägg samt att medel för Rätt kurva utgår.

Budgetökningen för volymer är 2,1 mnkr, vilket motsvarar en ökning på 1% av kostnaderna för köp av verksamhet. Verksamheten arbetar aktivt med att erbjuda en varierad insatsmix som är anpassad efter individens behov för att minska kostnaderna för externa placeringar. Trots att den totala volymen för placeringar visar en minskande trend ses inte motsvarande minskning i kostnaderna. Detta beror främst på att dygnspriset för placeringar har höjts. Arbetet med omställningsarbetet fortsätter under planeringsperioden.

Nämnden välkomnar att det finns 10 miljoner kronor i reserverade medel för volymförändringar inom nämndens verksamhet. Av dessa är särskilda medel avsatta för att möta ökade volymer inom socialpsykiatrin. Med reserverade medel och en bibehållen nedåtgående volymtrend bedömer nämnden att tilldelade medel är tillräckliga.

Budgetökningen för personalkostnader är 4,2 mnkr, vilket motsvarar en ökning på 1,5% av personalbudgeten för 2026. Nämnden ser att det under planeringsperioden finns vissa osäkerhetsfaktorer som kan påverka kostnadsutvecklingen. Det gäller bland annat den kommande lönerörelsen och den faktiska storleken på löneökningarna under perioden.

Kommunens steg mot att fler verksamheter upphandlas enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) innebär också en risk eftersom en större andel av kostnadsmassan omfattas av ramavtal med indexreglerade prisjusteringar. Detta innebär att kostnadsutvecklingen inte enbart påverkas av löneökningar, utan även av avtalade prisjusteringar inom upphandlad verksamhet. För att hantera de återstående kostnadsökningarna behöver en utvärdering göras avseende hur arbetet kan organiseras och personaltätheten anpassas utifrån verksamhetens behov.

Även upphandlingen av nytt verksamhetssystem innebär en viss osäkerhet för planeringsperioden. Vilka kostnader som uppstår i samband med omställningen påverkas bland annat av vilken leverantör som tilldelas avtalet.

Verksamheten har genomfört en uppföljning av implementeringen av Rätt kurva. Slutsatsen är att Rätt kurva utgör ett värdefullt komplement till övriga insatser riktade till unga i riskzon för kriminalitet och att det finns goda förutsättningar för att fortsätta utveckla samverkansmetoden. Utifrån att extra medel tilldelades för insatsen under 2025-2026 behöver nämnden ytterligare medel för att insatsen ska kvarstå. Alternativt behöver nämnden omprioritera medel.

Investeringar

I de preliminära ramarna uppgår nämndens investeringsbudget till 0,7 miljoner kronor per år. I bedömningen har även hänsyn tagits till att oförutsedda investeringar kan uppkomma under åren.

Plan för samhällsbyggnad och lokalförsörjning

I planen för samhällsbyggnad och lokalförsörjning anges att behoven bedöms öka avseende stöd- och särskilda boenden utifrån bland annat en fortsatt ökande befolkning. Socialnämnden har ett högt lokalutnyttjande och det finns vissa behov av kompletteringar och anpassningar avseende befintliga lokaler särskilt kopplat till tillgänglighet och förändrade arbetssätt. Nya socialtjänstlagen innebär ett skifte mot förebyggande och områdesnära arbetssätt, vilket ställer ökade krav på flexibilitet och långsiktig beredskap i lokalförsörjningen.

I planen anges också att det ställer krav på långsiktig kapacitetsplanering och strategisk utveckling av kommunens lokalbestånd, samtidigt som behovet av tekniska uppgraderingar och anpassningar i det befintliga beståndet dominerar på kort sikt. Dessutom finns ett betydande behov av upprustnings- och ersättningsbehov i kommunens befintliga fastighetsbestånd vilket också gäller socialnämndens lokaler och boenden.

För att hantera utmaningarna med lokalförsörjningen ska tre principer vara vägledande. Dessa innebär bland att långsiktigt hållbara, tillgängliga och ändamålsenliga lokaler med god teknisk standard ska säkerställas. Utveckling av befintligt lokalbestånd ska ske framför nybyggnation och nya investeringar ska utgå från identifierade behov, efterfrågan och nyttjandegrad. Detta ställer sig socialnämnden bakom och ser positivt på.

Ny modell för kommunövergripande målbedömning och sammanslagning av mål under ekologisk hållbarhet

I inriktningsärendet föreslås att de tre målen under målområdet ekologisk hållbarhet från och med mål och budget 2027–2029 blir två kommunövergripande mål. Förändringen handlar om en anpassning till det nya miljöprogrammet men förväntas också ge bättre förutsättningar för nämnder och bolag att bidra till fler temaområden i miljöprogrammet än vad som ges av strukturen idag. I inriktningsärendet föreslås också att de kommunövergripande målen inom målområdena social och ekologisk hållbarhet ska följas upp med stöd av nämnder och helägda bolags indikatorer. Det ekonomiska målet föreslås även fortsättningsvis följas upp genom de finansiella målen.

Socialnämnden bedömer att den nya modellen för målbedömning på kommunövergripande nivå gör att tolkningsutrymmet under respektive mål minskar och därmed gör bedömningen lättare att förstå för en utomstående.

När det gäller sammanslagningen av målen under ekologisk hållbarhet bedömer nämnden att förslaget ger bättre förutsättningar att bidra till fler av temaområdena i kommunens miljöprogram. I nuläget förhåller sig nämnden enbart till minskad klimatpåverkan, men med ett breddat innehåll under målet finns bättre möjligheter för genomförande och uppföljning av åtgärder kopplade även till cirkulär ekonomi samt gifter i miljön.

Eventuella förslag till ändrade taxor och avgifter

Inga ändringar i taxor och avgifter föreslås.